

Kláster Broumov

divadlo

sál Kreslirna

11. února od 19 h

divadlo

100 let od narození autora

Karol Wojtyła

VYZAŘOVÁNÍ OTCOVSTVÍ

(mysterium)

.....dle kritiků nejlepší dramatický text papeže Jana Pavla II., který ve svém mládí byl aktivním talentovaným divadelníkem, hercem a dramatikem. Filozoficky laděné drama o podstatě bytí a lidského duchovního zrození, otcovství a mateřství.

"Richard Fiala jako Adam a Zdeňka Brychtová jako Monika jsou prostoupení laskavou i láskavou pohádou anoha objevu otcovství jako zjivení boží lásky v poloze tak přesvědčivé, že herecky plně vyznažují to, co tomuto představení slouží."

Ján Čisár, teatrolog, LN, 13. listopadu 2019

Společnost Dr. Krásky uvádí divadelní soubor: Nová Krása - Vila Štvanice - Klášter Broumov
Režie: Petr Lanta, Dramaturgie: Jindřich Veselý, Technická spolupráce: Martin Wedell

Hrají: Richard Fiala, Gabriela Pyšná, Zdeňka Brychtová

Kláster Broumov - sál Kreslirna, Klášterní 1, 550 01 Broumov www.klasterbroumov.cz

Karol Wojtyła – VYZAŘOVÁNÍ OTCOVSTVÍ

(mystérium)

Neboť tři jsou, kteří svědectví vydávají na nebi: Otec, Slovo a Duch svatý; a ti tři jedno jsou. A tři jsou, kteří svědectví vydávají na zemi: Duch, a voda, a krev; a ti tři v jedno jsou. 1 Jan 5

ČÁST I. – ADAM

1. „Já“ a metamorfózy

Už tolik let žiji jako člověk vyhnaný ze své hluboké osobnosti a současně odsouzený k tomu, abych ji zkoumal. Za ta léta jsem k ní pronikal v ustavičném boji, ale často jsem si s hrůzou říkal, že ji ztrácím – že mi mizí v houšti dějinných procesů, kde rozhoduje množství čili masa. To všechno souvisí se jménem Adam, mým jménem. Prostřednictvím tohoto jména se musím stýkat s každým člověkem – a právě v tomto jménu může vše, co každý člověk přináší, zevšednět, ba dokonce i znehodnotit se. Mám nelehké jméno. Kolikrát jsem si myslel, že musím zastřít své stopy, že musím zastřít sebe sama, abych se tím ztotožnil s každým člověkem, jehož historii píše dav. Píše ji jen navenek.

Stále se mi vrací myšlenka, že bych měl v každém člověku hledat sebe – a hledat nikoli zvenčí, ale uvnitř – *(Vejde mnoho lidí. Náhodně a chaoticky zaplní prostor, v němž se nachází Adam. Ten se k nim neobrátil hned, ale vnímá jejich přítomnost.)*

– to jsou lidé, kteří vycházejí z brány hutě... Mají na sobě montérky a kožené bundy.

– to jsou chodci, procházejí kolem mě na nároží, ale nedívají se na mě

– to jsou ti, kteří docházejí do svých bytů a tiše za sebou zavírají dveře nebo zabouchávají zahradní vrátka

– někteří se s obavou ohlížejí, co zůstalo za nimi, jiní ani neuhnou očima

– všichni jdou dál:

A každý z nich v sobě nevědomky nese obsah, který se jmenuje člověčenství.

S tím souvisí bolestná zkušenost tolika generací. Lze se do ní schovat? Anebo je právě naopak nutné ji vytáhnout z úkrytu jako předmět, který někdo obdivuje nebo jím pohrdá? Ó, člověčenství, jež můžeš být naplněno až po svou horní mez – anebo zničeno až po tu nejspodnější! Jak jsou tyto meze od sebe daleko?

„Já“ a metamorfózy tolika lidí. Pořád před tím stojím.

Rozhodl jsem se, že jednoho člověka vyndám ze závorčky a napíšu ho pod historii všech lidí jako společného jmenovatele. Nechtě je přítomen ve všech a současně nechť není v žádném z nich. Potom jsem si toho člověka pozorně prohlédl a poznal jsem ho: jsem to já sám.

Všichni jdou dál.

– Dívám se za těmi, kteří odešli, za těmi, kteří zahynou v boji. Ano, bojujeme všichni – ale znamená to, že jsme všichni vojáci?

– Dívám se na ty, kteří přicházejí. Je pravda, že mou vinou znamená „přicházet“ totéž, co „blížit se ke smrti“?

2. Rozbor osamělosti

Těžko se mi o tom přemýšlí.

Přestože jsem jako člověk, kterého lze vyndat ze závorky a napsat pod historii všech lidí jako jejich společného jmenovatele – přece jen zůstávám sám. Je pro mě snazší být sám než myslet na smrt. Osamělost také nikdo nenazývá hříchem. Je pro mě lehčí cítit se sám než být vinen hříchem. A přece vím, kdo Adam byl a kdo je. Kdysi se zastavil na pomezí otcovství a osamělosti. Kdo ho izoloval od lidí, kdo ho učinil osamělým mezi nimi všemi? Co když volil samotu dobrovolně? Co když chtěl být sám proto, aby vstúpil osamělost i jiným lidem? – Může dnes říkat „je pro mě snazší být sám, než být vinen“? Vždyť se neučinil osamělým mezi nimi všemi, neboť učinil osamělé i je.

„Nemohl jsem unést otcovství, nedokázal jsem se ho zhostit,“ říkal tenkrát o sobě. „Byl jsem úplně bezradný – a to, co bylo darem, stalo se pro mě břemenem. Shodil jsem ze sebe otcovství jako břemeno. Měl jsem být ostatně otcem? Anebo si jen stále v myšlenkách a skutcích lidí ideu Otce připomínat?“

„Je sám, myslel jsem si. Co více může způsobit, abych byl jako On, to znamená na ničem nezávislý? Ach, stát mimo vše, aby byl člověk jen v sobě! Pak Ti budu nejbliž.“ Potom jsem si Mu stěžoval: „Vždyť Jsi mě mohl nechat ve sféře pouhé plodnosti (nějak už bych se s přírodou smířil) – a nestavět mě přitom do hlubiny otcovství, se kterým si nevím rady! Proč Jsi mu dal vzklíčit na dně mé duše? Nestačilo Ti, že ho máš v sobě?“

„No což, ať by se za mě množili lidé, ať by zalidňovali zemi. Ale mne Jsi mohl vedle nich nechat samotného. Existoval by „vnější Adam“ – ten by kvetl a rozrůstal se, a existoval by „Adam vnitřní“ – osamělý. Nač od něho žádat, aby propouštěl vyzařování Tvého Otcovství a lomil je v sobě samém jako v prizmatu?“

Kdybys mě slepil z hlíny a řekl „hlíno, lep se dál“, byl bych ledacos slepil. Ty ostatně nejlépe znáš obrovské teploty pecí, v nichž se vypaluje ruda – Ty, pro něhož je veškerý součet atomů tou nejprostší intuicí, a nikoli kompilací čísel a vzoru. Určitě bych ještě ledacos získal z Tvé inteligence a přeštěpil do svého světa, ač bych přitom samozřejmě volal „to já, to já!“ Ale ten svět by byl stejně Tvůj. Co já? Já, který neustále pomíjím? Každým krokem, už ne generací, ale krokem se můj život krátí ... a přece ho stále začínám znovu.

Musel ses dotknout mé myšlenky Svým poznáním, tedy Rozením? Musel ses dotknout mé vůle tou láskou, která je Naplněním? Já tak rodit neumím! Ve mně se láska nikdy nenaplnuje. A proto jsem Tě zklamal. Cožpak jsem nevolal hned „ponech mi mou osamělost“? Já vím, že jsem volal proti sobě. Dokonce ještě víc – proti Tobě.

Řeknu navíc toto: ze souboru slov, kterých používám, jsem se rozhodl vyloučit slovo „moje“. Jak mohu používat tohoto slova, když vím, že všechno je Tvoje? Ty sám sice nerodíš při každém lidském zrodu, ale ten, kdo rodí – už je Tvůj. Já sám jsem daleko spíše Tvůj než „svůj“. A tak jsem dospěl k poznání, že nesmím říkat „moje“ o Tvém. Nesmím takhle mluvit, myslet, cítit. Musím se od toho osvobodit, odhodit to – nemít nic, nechtít nic vlastnit („můj“ znamená „vlastní“).

Je tomu tak doopravdy?

Bojím se slova „moje“, i když současně miluji to, co obsahuje. Bojím se ho, protože mě vždycky staví proti Tobě. Rozbor slova „moje“ mě vždy vede k Tobě. Raději ho přestanu používat, než abych v Tobě nacházel jeho definitivní smysl. Chci totiž všechno získat díky sobě, a ne díky Tobě. Je to nesmysl – ale kolik lidí se dalo zapřáhnout do služby tohoto nesmyslu?

Proto mě nikdy neopouští myšlenka, že jsem Tě zklamal, neboť neustále předávám jiným zárodek osamělosti. Cožpak v tom množství osamělých neustále přibývá? Množství nevytváří lásku, a osamělost rodí daleko spíš boj než samostatnost. Jen si pomysli, že jsem ani na okamžik nepoznal ono Naplnění, které je v Tobě! Smím po tom všem říci: Odpusť, že tak tvrdošíjně uskutečňuji svůj plán – že stále uhýbám Tvému Otcovství a uchyluji se k své samotě – tak, že Ty se musíš zjevovat jakoby z vnější prázdnoty? Ale vždyť jsem jen společným jmenovatelem všech lidí nebo společným slovem, které je možno vyndat před závorku.

(Opět jsou kolem Adama tíž lidé jako předtím, ale jdou blíž k němu, jako by ho chtěli obklopit.)

Nechte mě! Nechodte pořád ke mně! Jsem jen společným jmenovatelem vás všech – nic jiného ve mně nehledejte!

Asociace s ideou Otcovství. Mezi horní mezí naplnění člověka člověčenstvím a dolní mezí zničení člověčenství v člověku zbývá vždycky jediné: asociace s ideou Otce ... asociace s ideou Otce.

(Lidé, kteří Adama obklopují, poněkud poodstoupí, ale neodcházejí.)

3. Práh, přes který přechází Nevěsta

Ty totiž provádíš svůj plán. Jsi energický a Tvé plány jsou neodvratné. Nejpodivnější je, co se vždycky nakonec ukáže: že nikdy nejsi proti mně. Vstupuješ do toho, čemu já říkám osamělost, a rozbíjíš můj vzdor vůči Tobě. Dá se říci, že se vtíráš? Anebo jen vcházíš dveřmi, které jsou stejně otevřené? Neučinil jsi mě uzavřeným, nedovřel jsi mé. Osamělost vůbec neleží na dně mého bytí, nýbrž vyrůstá z určitého bodu. Ta štěrbina, kterou do mě vstupuješ, sahá daleko hlouběji. Vstupuješ do mě a pomalu mě začínáš formovat.

Utváříš mé a rozvíjíš navzdory tomu, co si představuji o mém vlastním „já“ a o všech ostatních lidech – a přece to děláš v souladu s tím, čím jsem. To se nedá popřít. Mohu se však divit, že jsi ve mně silnější než já?

Chceš, abych miloval. Přicházíš ke mně prostřednictvím dítěte, malé dcerušky nebo synáčka – a má zatvrzelost slábne. Nezůstává nic z té osamělosti, kterou se Ti pokouším čelit – zato Ty se vyjadřuješ hluboce. A já dokonce postupně přestávám cítit, že to Ty vyjadřuješ sebe ve mně a postupně se začínám domnívat, že to já vyjadřuji sebe v sobě. A tak je tomu vždycky až do chvíle, kdy láska zabolí. Zabolí jakýmsi nenaplněním, jakýmsi nedostatkem vlastního „já“ v milovaném druhém „já“ nebo naopak... Ale právě tehdy je nejlépe vidět, že člověk nemůže ze svého vědomí vyhnat slovo „moje“. To slovo ho stále pronásleduje a on jde tam, kam ho vede. A to slovo vylučuje osamělost.

Do osamělosti vstoupila Nevěsta. Vstoupila a stále vstupuje. Vidím Ji, jak spěchá po cestě všech lidí, kteří se neustále ptají po mně. Ale já obracím jejich pozornost k Ní a ptám se, jestli Ji znají. A oni umlkají a začínají se dívat na Ni. V Ní počal Nový Život. Proto kráčí velmi opatrně. Dokonce i zvenčí se snaží obejmout pažemi To, co nyní nosí ve svém lůnu. Je Matkou. *(Všechno se odehrává tak, jak Adam říká, a podle toho, jak to říká. Skupinky lidí kolem Adama obracejí pohled nejprve na Nevěstu, a když už přešla a zmizela za obzorem, začínají se přemísťovat tím směrem. Za chvíli se všichni od Adama odvrátí. Dívají se za Ní.)*

4. Mezi Setkáním a Naplněním

Až za dost dlouhou dobu jsem pochopil, že nechceš, abych byl otcem, když jsem nebyl dítětem. Právě proto přišel na svět Tvůj Syn. Je úplně Tvůj. Slovo „můj“ je v Něm naprosto opodstatněno, muže být vysloveno s naprostou jistotou. Bez takového odůvodnění a jistoty je to slovo riskantní – i láska je riskantní. Proč jsi mi propůjčil lásku, která ve mně musí být riskantní? – Tvůj Syn na sebe bere veškeré riziko lásky. Jak musí zabolet slovo „moje“, když se pak ukáže, že to, co označuje, „moje“ není? S hrůzou myslím na námahu a trud Tvého Syna. Na nekonečný rozsah Jeho lásky. Kolik toho na Sebe vzal? Do jakých prázdnot pronikl? Co všechno Sebou musí zaplnit! Neboť v každém člověku přece zůstává společný jmenovatel naší osamělosti a v něm se navzdory veškeré logice existence to „moje“ neustále snaží vytlačit to „Tvé“! A já jsem se mohl stát synem?

Nechtěl jsem jím být. Nechtěl jsem přijmout utrpení, jež vytváří riziko lásky. Myslel jsem si, že by to bylo nad mé síly. Byl jsem příliš zahleděný do sebe – a tehdy je láska nejtěžší.

Když přišel Tvůj Syn, já zůstal nadále společným jmenovatelem vnitřní osamělosti člověka. Tvůj Syn do ní chce vstoupit. Přeje si to proto, že miluje. Osamělost lásce odporuje. Na pomezí osamělosti se láska musí stát utrpením: Tvůj Syn trpěl.

A proto jsme dva v příběhu každého člověka: já, ze kterého se počíná a rodí osamělost – a On, v němž osamělost zaniká, a znovu se rodí děti.

Mnoho lidí se dívá na život Tvého Syna, na Jeho utrpení a smrt, mnoho lidí šlo cestou, kterou jde On. Já nejsem mimo Něho. Nejsem proti Němu. Obdivuji Ho a ctím – současně se Mu stavím na odpor. Dělán to hlavně proto, že si nic jiného nemohu dovolit. Někdy mě s Ním pojí vidina velikosti. Ale těžko setrvávat pocitu vlastní velikosti, je to ještě těžší než v pocitu osamělosti. Do osamělosti se člověk může schovat a zapomenout. Ale co dělat, když pořád padám z pedestalů? Co dělat – když se vrací lidé zdrcení, uštvaní lidmi, lidé ukřižovaní jako Tvůj Syn – a všichni se ptají stejně: kam odešel vyhnaný otec? Kde se vzal otec trestající?

(Prostor kolem Adama se rychle plní lidmi. Jsou to ti, kteří předtím odešli tím směrem, kde zmizela Nevěsta, a kteří upírali pohled za ní. Před chvílí obzor potemněl a tyto lidé zase stojí kolem Adama a sborem opakují otázku, kterou před chvílí vyslovil.)

SBOR

Kam odešel vyhnaný otec?

Kde se vzal otec trestající?

V tu chvíli mě napadly dvě myšlenky. První myšlenka: Otcové se nevrátí, jsi zbytečný, jdi a vstup do davu, nejlépe bude, když s ním splyneš. Druhá myšlenka: Otcové se vracejí v dětech, otec vždy znovu ožívá v dětské duši.

5. Matka

Ta druhá myšlenka přinášela osvobození. Ruce, už vztažené, aby se mě zmocnily a možná mě roztrhaly, nebo, což bylo nejhroší, utopily v davu – a stáhly se zpět. Brzy jsem také uslyšel hlas. Uslyšel jsem ho dřív, než jsem viděl, kdo to mluví. Byla to Nevěsta. Nevěsta byla Matkou.

MATKA

Neboj se. To musí bolet. Je to podobná bolest, jako když rodička rodí. Žena toho ví o rození daleko víc než muž. Právě skrze to utrpení, jež souvisí s rozením. Obojí je jejím tajemstvím. Ale mateřství je vyjádřením otcovství. Vždycky se musí vracet k otci, aby si z něho vzalo všechno to, čeho je výrazem. V tom spočívá vyzařování otcovství.

Vracíme se k otci prostřednictvím dítěte. A dítě zas nám v otci navrací miláčka. Je to docela prosté a obyčejné. Celý svět je toho plný. Je třeba vstoupit do paprsku otcovství, a teprve v nich se všechno stává naplněnou skutečností. Svět přece v ničem nemůže být fiktivní – a vnitřní svět ještě daleko spíše než svět vnější! No jen si pomysli! Pomyslete si všichni: jak nesmírné musí být odhodlání porodit! To vás nenapadlo? Volba porodit je ještě těžší než volba stvořit.

V tom spočívá vyzařování otcovství. Není to žádná metafora, nýbrž skutečnost. Svět nemůže stát na pouhé metafoře – a vnitřní svět ještě daleko spíše než svět vnější.

K otci se vracíme prostřednictvím dítěte. Dítě nám zase v otci navrací miláčka. Nerozdělujte lásku. Je jenom jedna.

(Lidé shromáždění kolem Adama poslouchají stále pozorněji. Nevěsta mluví k nim a pro ně. Pojí je jakési společné světlo – možná ne plné, spíš polosvětlo. Ale Adam zůstává mimo jeho kruh. Říká teď velice pomalu:)

ADAM

Stále mám pocit, že nějak obcházím to, v čem přece celý vězím. Člověk se nejen rodí, ale i umírá, nejen dává život, ale i působí smrt. Kdo chce volit, musí nejprve vědět úplně všechno. Cožpak já mohu říci, že vím úplně všechno? Ne, to říci nemohu...

(Chvíli mlčí, pak větu dokončí:)

Ale přesvědčil jsem se, že nejsem „sám“. Daleko více jsem „uzavřený“. *(Sbor mlčí.)*

ČÁST II. – ZKUŠENOST DÍTĚTE

Vnější situace, která se zde začne rýsovat, je krok za krokem výsledkem či derivátem situace vnitřní. To je nejdůležitější. Pokud jde o scénérii, bývá někdy komorní: jedna místnost, v níž je nejdůležitějším kusem nábytku veliké křeslo. Kromě toho psací stůl a police s knihami, na obou květiny. Později se však scénérie změní (možná že k tomu stačí jen odstranit nábytek) – a ocitneme se na kraji lesa. Celý

děj v této části má v sobě něco z procházky nebo úsilí: vnitřní úsilí nachází výraz ve vnějším ději. Zúčastní se ho 2 lidé: Adam, který se stává otcem, a DÍTĚ, kterému dáme jméno Monika.

1. Album

ADAM

Usedněme do křesla pod lampou se stínidlem a vezměme do ruky album. Jsou to fotografie z nejmladších let. Mladá žena tiskne v náručí dítě. Tvář má na obrázku oválnou (dnes má protáhlou), jen oči jí svítily stejně jako dnes. Oči: ty jediné zůstávají ve všech obrazech stejné, pojí všechno ve stejný proud, slévá se v něm víc a víc vlastností, totožnost duše v nich zůstává.

Ó, pohled! Kéž bych ten obraz mohl uzavřít do projektoru – dvouleté děvčátko s obrovským psem.

Pes se jmenoval Arpád, měl dojemný čumák, když se blížil k té malé, vrtěl ocasem jako smetákem a dobrácky dával pac... Ty nevinné malé stvoření, jak tě poslouchá celá příroda! Dokonce ani ten obr neštěká

– to je obraz první.

Teď koza: v projektoru budou velké rohy a šikmo natočená hlava – bojuješ, maličká? Rohů se nebojíš? Malé ručky ťukají hůlčičkou, jako by rohy byly klávesami nějakého nástroje ukrytého v koze, na který chceš něco zahrát, maličká – něco, co je teď i v tobě

– to je obraz druhý.

Obraz třetí. Slepice. Velké slepice a malá kuřátka, se kterými každý den chodíš po dvoře a vydlobáváš kvítka, tak jako ony vydlobávají zrníčka. Potom se vracíš za skleněné dveře, a ony se vracejí na hřadu do kurníku, kde spávají, zatímco ty spáváš v postýlce za skleněnými dveřmi, za verandou, za síní, za kuchyní a za dědečkovým pokojem.

Spíš s mámou. Táta je daleko...

Táta v celém tom albu není a už se tam nikdy nevrátí. Ale což není podoben slunci, které zahřívá tvé tělíčko jako tady na tom čtvrtém obrázku?

Obraz čtvrtý:

Sedíš si tu pod slunečníkem, schováváš se před horkem. Slunce není sice na obrázku vidět, ale všichni kolem ho cítíme, i v tobě.

Těch obrázků je v albu mnoho, celý film jednoho příběhu: všechny sepnuté do jedné knihy.

Stejně jsou pořád jen oči – totožnost duše.

(Zde toto album končí – co je dál, pamatuji si sám.)

Když byla ještě v základní škole – vzpomínám si na její smích, přirozený dívčí smích. Říkalo se jí tenkrát „pištík“, „malý pištík“, aby se tím vyjádřil i ten její smích, někdy se totiž měnil v pištění, pípání malého písleto.

Když byla ještě děvčátko, byla spíše mimo mne, i když tomu zdánlivě bývá obráceně...

Odpoledne dělávala úkoly, počty rychle, v sešitě mateřštiny měla kaňku, často škrtila slova, pravopisně psala správně, ale těžko se vyjadřovala. Pak ještě zeměpis, a ještě úkol z kreslení – a konečně volno, volno, může běhat po dlouhé chodbě, nábytek přitom nepřevrhne, může se točit dokolečka, aniž se čehokoliv dotkne, může pištět... „táta přišel!“ – prolézá po čtyřech svými prolézačkami, až mě nečekaně zatahá za rukáv a přitulí se „tady jsem“. Chudinka, myslel jsem si, už nikdy otce neuvidí...

– „Víš, že už mám tátu?“ svěřovala se kdysi matce.

– „Víš, že už mám tátu?“...

2. Dětská rezervace

MONIKA

1.

Příběh mého otce ve mně. Začátek tone v šeru mé dětské duše – dlouho předtím, než začne putování se stopami jeho přítomnosti, neboť nejprve byla nepřítomnost.

Když jsem byla malé děvčátko, běhala jsem čile po trávě, vyháněla jsem slepice ze dvorku, v postýlce jsem spala s medvídkem, ale ten mě pak omrzl, a tak jsem spávala s panenkou.

Na jaře jsem trhala kytičky pro někoho, pro někoho, pro někoho...

Tátu jsem neměla, na zemi táta nebyl.

Chci mít tatínka na zemi blízko, blizoučko u srdce, musím si ho najít, vyloupnout ho z tichého obrazu a z celé mé naděje porodit, porodit, porodit...

Často jsem nosila kytičky do pokoje, když tam nebyl, stavěla je na psací stůl a hned odcházela.

Že jsem tady, pozná po kytičce, která zůstala ve váze u jeho knih. Napadne ho „jsem v jejím srdci“ a vyhledá ve svém srdci mne, aspoň na chvíli.

Když jsem byla daleko a psala mu dopis, utrhla jsem kytičku a vložila ji do obálky s načmáraným lístkem, nepíšu totiž snadno, těžko vyjadřuji to, co je ve mně.

Ale všechno mu řekne ten kvítek, který mu s dopisem přinese listonoš, dopisem s mými myšlenkami a zejména srdcem.

Můžeš tomu věřit?

Kdybys ty nebyl na zemi, s lítostí bych si prohlížela to album z dětských let – a ta první by neznala tu druhou, a ta druhá zas tu první. Všechno by bylo rozbité, netvořilo by jednotu – a přece ji tvoří.

2.

Příběh mého otce ve mně začíná jeho nepřítomností, ve které musel být stále, ač jsem ho vůbec necítila. Dokonale spojená s matkou jsem nevěděla, že jednou vybuchne, neboť ve mně tkví kořeny jako druhý rovnoběžný kmen.

Teď teprve jsem ho spatřila; dvojitý kmen mezi tolika stromy v lese. Jaké bohatství větví a haluzí a nahoře listoví! To vše roste z jedné soustavy, neboť kořeny jsou společné. Tak ve mně otec rostl skrze matku a já byla jejich jednotou, tím kusem stromu, kterým prorůstají oba kmeny. Připadalo mi velice divné, že mám být kusem nejtlustším (pak se totiž strom rozdvouje ve dva rovnoběžné kmeny a každý z nich je už tenčí). Dívala jsem se proto překvapeně na ty myšlenky, které do mne přešly z rozdvojeného stromu. Tak ve mně otec rostl skrze matku – jenže já ho dlouho neviděla, necítila jsem jeho přítomnost, ač jeho kořeny tkvěly ve mně.

3.

Mám tě tolik ráda, můj tatínku, divný tatínku, zrozený z mé duše,

Otče, který ses narodil ve mně, abys mě porodil – tolik let jsem nevěděla, že ses ve mně tak rozrostl, dlouho jsem neznala tvou tvář, vroucné oči, skloněný profil, až do dne, kdy jsem začala spojovat obrovskou touhu své duše právě s tebou – až do dne, kdy se nepřítomnost musela stát přítomností, neboť ta existovala dřív – Otče můj, bojuji o tebe! Buď ve mně, tak jako já chci být v tobě.

4.

Jsme teď v lese, kolem nás stromy, poslední trojúhelník světla ponechává tichý záliv mezi ostrovem větvoví a tetelícími se vlnami vzduchu. Lesní večer, malý lesní večer stoupá do velkého večera, který co nevidět naplní nebeskou klenbu – kdy bude vysloveno to, co je obsaženo v tobě i ve mně, co hluboko naplňuje vědomí a asi čeká na slova? Najdeme jednou, až budeme spolu, chvíle pro taková slova, jež vynesou navrch to, co je hluboko ukryto, ověříme si denně existenci toho, co je?

Svět, který je v tobě, odhaluji pomalu a najednou: je to svět mého otce – a já tolik toužím být v něm!

(Prozpěvuje si. Tmavá ulička mezi stromy, mnoho je takových uliček, táhnou se různými směry – kdo koho potká?)

Nevím už, zda sedíš v hlubokém křesle pod lampou se stínidlem, zda schýlený přihazuješ polena do ohně.

Ty momenty se stále střetávají. Každý je nesmírně důležitý jediným společným obsahem, je důležitý pro svůj odraz: z neviditelných kořenů se ve mně rozrostlo to všechno, co v sobě dnes nosím.

5.

No ano, soumrak už dozrál a nastala úplná tma, obrysy větví lze těžko oddělit od ostatního vzduchu. Jsem tak ráda, že jsi tu se mnou. Teď si sedneš do křesla z mechu – všichni se hned sejdou, oheň se živěji rozhoří, budeme popíjet čaj a k němu přikusovat suchary s máslem a zavařeninou, a potom budeme zpívat... Jak dobře, že jsi na světě!

Už jsem myslela, že neexistuješ, a pak jsem si myslela „nenajdu ho“, ale přece jsem tě našla a cítím, že už tě mám.

6. Otče, buď mou Cestou, buď Pramenem!

ADAM

1.

Nazítří jsme se museli prodírat houštím. Na kraji lesa, tam, kde končí nádherné vysoké borovice, a s nimi i stín – tam kde končí borovice a s nimi i jehličí a mech, tam, kde končí měkký koberec a začíná paseka: houština křovisek a haluzí, mezi nimiž se člověk musí prodírat, když sbírá maliny nebo ostružiny.

Tamtudy vede naše cesta.

Ale nestačí se dívat zvenčí. Musíš se dostat dovnitř.

Tu houštinu, která je ve mně, tu znáš: kolik lidí se vzdá na přesvědčení, že nikdo z nás není uzavřený a definitivní celek? Jen v sobě nosíme obsah, který nás svou absolutní formou přerůstá, a jsme s ním spjati, jsme na něm závislí.

Sešli jsme k chladnému potoku tekoucímu ve stínu borovic opodál – nikdo nerozpozná stopy našich nohou. Voda není kámen ani hlína, do níž obtiskneš svá chodidla. Voda obtiskla svá znamení do tebe. Zanechala jen chlad a zkonejšení těla?

2.

Sešli jsme k chladnému potoku, který si vyhloubil v mírném horském svahu a v důstojném stínu borovic vlastní koryto – jeho břehy jsou současně břehy země a břehy lidských myšlenek – tudy protéká zrak do předmětu, malých stromků a kaménku na dně.

ADAM

3.

Sešli jsme k lesnímu potoku, abychom tě pochválili, vodo, která jsi znovu zrodila člověka – a odtekla, aniž sis uvědomila, jak jsi dobrá.

Chválím tě, chladná lesní vodo. Že's pro mě zachránila ten dech, který cítím tak blízko svého srdce, dech dítěte vedle mé paže.

MONIKA

Z tohoto místa se nehnu, nikdy se nehnu z místa dítěte. Chci tě obsáhnout celým svým dětstvím, které jsi kdysi sledoval na stránkách alba... Pak přišla dívčí léta... Miluji tě za celý „včerejšek“, který přece nebyl – i za „dnešek“, který přece je a obsáhne i ten „včerejšek“.

ADAM

Opravdu ho obsáhne? Jak najdu tvá dětská léta v tom, co je teď? Budou mi hrozně chybět.

Celá minulost se sbíhá do tohoto místa – léta se najednou, najednou vracejí...

Ty se do nich vrátit nemůžeš, ale ona se mohou znovu přivalit a zalít ti srdce. Dítě, dítě! Jak vstoupit do toho přílivu? Vkročím do něho, ač se budu velice třást – přivalila se k nám celá minulost a převalila se přes přítomnost... Vedl bych tě jako malou holčičku za ruku. Potom bych se začal vracet a oddělovat rok po roce to všechno, co je tu teď najednou. Jak to všechno obsáhnout?

MONIKA

4.

Sešli jsme k lesnímu potoku. Řekni, zda tady nejsme v nejhlubším bodě nějaké podivné gravitace?

Jak tě mohu obsáhnout celým svým dětským bytím?

ADAM

Podívej se ještě jednou: potok, vstupuješ do vody, která odtud teče pořád dolů.

Cožpak tím potokem nedojdeš k PRAMENI, z něhož vše počíná?

Cožpak díky tomu potoku nepojmeš PRAMEN?

MONIKA

A PRAMEN POJÍMÁ I MNE prostřednictvím potoka.

5. Otec a dítě se navzájem pojmají prostřednictvím slova „moje“.

ADAM

... Moje dítě. Když jsem se poprvé rozhodl myslet takto, přijal jsem tím do sebe význam slova „moje“.

Co se stalo?

Stala se věc docela prostá, a současné jaksi odvěká.

Existuje specifická váha slov. I těch nejmenších... A takovým slovem je slovo „moje“ – tím slovem přijímá člověk něco do svého vlastnictví, ale současně dává sebe.

... MOJE DÍTĚ! Moje dítě! – „Moje“ znamená „vlastní“.

MONIKA

Nevím, jak se to stalo, ale myslím, že to slovo plyne ze srdce. Co plyne ze srdce, často nás zalévá, nastávají přílivy a odlivy – cítím, když vlna mohutní, a pak zase, když klesá. Někdy jsem dokonce mívala strach, že mě porazí, ale teď už se nebojím, už jsem se s ní sžila. Přestože ticho mám nejradši – a to nastává, když obrovská vlna klidně stojí v březích celé mé bytosti, a vlna dřímá v její hlubině.

Je lepší, když vlna dřímá, jen já o ní vím – neboť když se dá do pohybu, znovu se cítím jako třtina nebo skřípina a necítím tolik břehy celé mé bytosti.

V takovou chvíli se břehy oddalují.

Také pukají nějaké hranice a ve mně se zmitají cizí bytosti – také nejisté svými mezemi.

Sním o velikém tichu – aby i ty cizí bytosti vyplynuly z mého srdce jako mé vlastní.

Sním o velikém tichu – aby nic nerušilo procítění toho všeho, co obsahuje slovo „můj“.

ADAM

Slovo „moje“ – maličké, prosté slůvko. Jak dlouho jsem musel stát na jeho prahu! Jak dlouho jsem ho pozoroval celou logikou existence... To slovo má odvěký význam...

Víš vůbec, že nesmíme přijímat jen to, co plyne ze srdce, dokud nepřijmeme odpovědnost za pravdu toho slova – běžného prostého slova, jímž je slovo „moje“?

K srdci se smíme navrátit, až teprve když zvládneme logiku slov. Kolik se nás obává toho, že pak už nenajdeme ten teplý proud, který s sebou nese vlna srdce?

Nikdy nejednej jako slepec, který se jen dotýká předmětů, ale nerozvíjí přitom pohled na každý z nich. Pak by byl život chudý. Nechci však nijak snižovat – neboť ty jsi dítětem srdce – nechci nijak snižovat to, v čem spočívá tvůj poklad.

Chvěji se při pouhém pomyslení, že bych v tobě mohl něco pokazit nebo podkopat...

Ale nechci, aby se tak nějak naslepo vyvíjelo to, co plyne ze srdce, a co vede někam do slepé uličky.

Mé dítě, musíme nejprve prosvětlit každý pocit, abychom necítili ve tmě, a potom si ho uvědomit znovu – už na světlu a prosvětlit ho myšlenkou.

(Přetvářím to něžné nitro, v němž stále samozřejměji pobývám, bydlím tu jako doma. Kolikero dveří mi otevřela! Kdyby tak ještě věděla o nějakých skrytých vrátkách, jež pro mě jsou dosud zavřeny, hned by se pokusila otevřít... A přece nepatří k těm, které se otvírají snadno...)

MONIKA

Když o tobě myslím „můj“, nehledám sebe, ale tebe, ale současně jdu jaksi do sebe, abych tam našla tebe. Když tě nacházím, dělá mi to radost – a když nenacházím, je mi to líto, a proto někdy vskrytu pláču...

Čím to je? Chci tě snad mít, mít pro sebe?

No jistě. Ale není to tak... Asi to vůbec není možné... Chci jen do tebe stále vstupovat, abys mě nacházel v srdci – a aby sis o mně mohl říkat „moje“... jako o rodném dítěti.

ADAM

Rodíme se i volbou – rodíme se zevnitř a nerodíme se najednou, ale jakoby kus po kuse...

Vlastně se ani tak nerodíme, jako stáváme.

Ale kdykoli se můžeme nestát, můžeme se nenarodit. To závisí na nás. A proto – kus po kuse – hledám krytí pro slovo „moje“. Hledáš je i ty, dítě?

Rození začíná jednotou a směřuje k jednotě. V tom je láska. Když ses počala ve své matce a ona tě měla porodit, musela's proniknout hluboko do jejího těla, aby ses potom z něho dostala ven prvním poryvem samostatného života...

Máš-li se zrodit z otce, musíš nejprve proniknout do hlubiny jeho vůle... To je narození volbou.

A zvolit si něco – znamená přijmout to, co představuje můj svět, co je ve mně a co je ze mne... Dokážeš to přijmout? Neboť já už tě nosím pod srdcem a vím, že tě musím porodit, protože na tebe neumím myslet jinak než „moje“.

MONIKA

S rozením si nedělej starosti... Víím přece, že rodí žena. Nelekej se toho, co říkám: TY MNE RODÍŠ úplně jinak! Chceš mě přece takhle rodit stále – uvádět mě do toho, co je, i do toho, co pořád ještě není – (a pokud už to nějak je, pak jen díky tobě). Ač kdysi porozená, mnohokrát neporozená, toužím se mnohokrát narodit.

ADAM

Víš, co jsem si dříve myslel? Ubohé dítě, ztratilo otce – a já pro ně mohu ten Veliký Obsah představovat, chtěl jsem jen otce představovat... Nechtěl jsem v tobě nacházet sebe. Ale teď se stalo, že chci.

Teď v tobě musím nacházet sebe. Mám-li v sobě najít tebe. Chápeš, že teď už nejsi zcela svobodná?

Láska totiž neponechává svobodu chtít ani tomu, kdo miluje, ani tomu, kdo je milován – a současně je láska vysvobozením ze svobody, svoboda sama o sobě by byla hrozná. A tak stávám-li se otcem, jsem zotročen láskou. A když ty se stáváš dítětem, jsi také zotročena láskou. Současně jsem láskou vysvobozen ze svobody a ty také, jsem konečně vysvobozen ze samoty, kterou nechci vyměnit za lásku.

Dítě, dítě! Stávám-li se otcem, musím chtít, aby se stala mou ta předivná bytost, subtilní, ale i ustrašená, odvážná, ale i bezstarostná, usměvavá, ale i smutná, odolná, ale i nesmírně citlivá – pak musím chtít, aby byla mou ta předivná bytost, kterou jsi ty.

Musím chtít, aby se ze mne rodila a stále ze mne rostla, aby se nerodila mimo mne, nerostla mimo mne – musí to chtít a musím se o to chvět. Musím se chvět i o to, aby neustále se rodící ze mne, nepřestávala být ani na chvíli sebou. Musím se tedy ustavičně štěpit a dělit mezi sebe a ji, ale přitom mít současně sebe v ní, a ji v sobě.

A musím-li se chvět, pak to znamená, že láska se dlouho střetává se strachem.

Láska je ustavičnou volbou a ustavičně se z volby rodí.

(To je tajemství slova „moje“.)

A pokud miluji, musím ustavičně volit tebe v sobě, musím tedy stále rodit tebe a stále se rodit v tobě. Rodíme-li takto, ustavičnou volbou – pak rodíme lásku.

(To je tajemství prostého slova „moje“.)

A tak vidíš, že ani ty nemůžeš být svobodná, nejen já. Vysvobozena láskou od svobody musíš být i ty, nejen já. Není rození bez toho všeho, co je obsaženo v slůvku „moje“.

A přestože bych si velice přál zastavit se na hranici, láska mě vtáhne...

Chápeš to?

6. Otec a dítě se vždy nacházejí pomocí slůvka „moje“.

MONIKA

Dnes ráno jsem plakala. Víím, že i tatínek je smutný. Já ten jeho smutek vycituji. Proč to tak musí být?

Plakala jsem, byla jsem bezradná. Copak mohu vždycky chtít totéž co on, když prostě chci to, co chci?

ADAM

Moje milované dítě! Nemohu tě ušetřit slz.

Někdy na ně dokonce čekám. Potom ti je otírám a říkám ti „neplač“. Co zbývá? Čekání na novou dospělost, na novou jednotu vůle, na společný rytmus...

Nikdy tě nepodezírám, to si pamatuj! Ale neustále tě v sobě prověřuji.

Nemyslíš na to, že bys měla vylovit z toho proudu celý vnitřní svět, ten svět, kterému já říkám „můj“. Citové roviny se přece mohou přesunout vedle sebe a o lidi jen zavadit, zanechat je mimo sebe.

Nebo se jen povrchně raduješ, ze svého citu – raduješ se, že tvým srdcem protéká mírný teplý proud, a ani nemyslíš na to, že bys měla vylovit z toho proudu celý vnitřní svět, ten svět, kterému já říkám „můj“.

Citové roviny se přece mohou přesunout vedle sebe a o lidi jen zavadit, nenechat je mimo sebe.

... Bývají takové hodiny, takové bezesné noci, kdy zápasím s pocitem, že se přece jen formuješ mimo mne, že tě nerodím... Porodní bolesti jsou radostí, ale jak strašná musí být bolest dítě neporodit!

... Bývají takové hodiny. Odpusť mi je!

Třeba také slouží lásce.

A ani chvilku si nemysli, že bych jen já chtěl být v tobě.

Tolik, tolik chci tebe!

Musíš si však vždy najít tu tajemnou formuli, skrze niž budu já v tobě a ty ve mně!

MONIKA

Nejsou to snad tytéž hodiny, tytéž bezesné noci, kdy i já pláču, mám oči plné slz?

Proč se mi někdy zdáš tak daleký, ač jsi mi nejbližší?

Chápu, že mě nemůžeš chtít mimo pravdu svého bytí – to chápu stále lépe.

ADAM

Pomalů se dík tobě učím, co znamená být otcem.

Je to to nejpevnější pouto světa... a proto formujeme ten svět spolu!

Potřebujeme tolik přesnosti, intuice, subtilnosti!

Objevují se však i tiché škrábance, drobné ranky, které dlouho bolí, a pak zas přichází velké hojení, jemné léčení – shovívavost – a znovu rozhodnost, jež vypadá až jako násilí... Pro otce je totiž hrozně těžké ztratit, odepsat, odvrhnout a odetnout – (ach, co je v tom naděje, jak velká důvěra zde začíná!)

Pro otce je hrozně těžké ztratit, odstrčit mimo pole lásky!

Otcovství mě pojí nejen s dítětem – pojí mě i ve mně, jsem svázán v sobě samém.

Ztratit víru ve vlastní otcovství (jen si pomysli, dítě!) – to přináší jediné bolest, ale já už nemohu přestat být sebou i s tím, co mě uvnitř svazuje, co je mým břemenem i štěstím – neboť se to jaksi stalo i mnou.

MONIKA

Tady jsem, tatínku, tady jsem! Vrátili jsme se z hor. Bylo tam krásně. Stany vysychaly na slunci. Po kmenech stromu stéká pryskyřice, tráva je vysoká, ale je v ní patrná pěšina, jen docela málo ušlapaná. Tam se člověk může schovat a přemýšlet. Objevovat hlubiny cizích bytostí i své vlastní – objevovat, dotýkat se. Dotýkat se tím, co je ve mně, toho, co je v tobě.

Tady jsem! Odpusť mi, prosím tě. Chci tu být vždycky. Nesmíš o tom pochybovat. Já to jen někdy nedovedu. Zda nechci? Když neumím, znamená to, že nechci?

No tohle si nemysli! Nikdy si to nemysli!

Pěšina ve vysoké trávě, jen docela málo ušlapaná...

Tvé dítě je tady. Vidíš, vyhne se zlomyslné zmi. Je obezřetné. Cítí tvůj svět. Jen ho nevypíjí do dna. Není to snad dobře, otče? V tobě toho vždycky musí být víc, v tobě toho musí být přespříliš...

Pak borovice – pyramidy stínu. Pak nízké keříky plné borůvek a potok.

Vcházím do vody – po kotníky, po kolena, po boky – cítím její chlad (pod vodou vyhmatávám kameny), cítím její chlad – a současně... Ach, tatínku!

Cítím, znovu cítím své tělo a svou duši!

Tys mě v tu chvíli vzal za ruku a vedl dál. To už nelze přesunout v tobě ani ve mně.

Já to vím. I ty to víš. To ostatní se stane.

ČÁST III. – MATKA

1. Starost o vnitřní jas

Neodcházej, dítě – ty věčné dítě – nikdy neodcházej. A jestliže přesto odcházíš, pamatuj si, že zůstáváš ve mně. Ve mně zůstávají všichni, kdož odcházejí. I všichni, kdož procházejí, mají ve mně své místo – nejen zastávku, ale místo trvalé. Soustředuji v sobě ty lidi, které Adam rozptýlil. Ve mně je láska silnější než osamělost. Ta láska není ze mne. I když chci mluvit o ní, řekne zde mlčení víc než slova.

Lidé obývají zemi, která má dva póly. Nemají tu stálé místo, všichni jsou na cestě. Jejich cesta vede od pólu osamělosti k pólu lásky. Miluji Adama a nastálo mu vracím otcovství, jehož se zříká. Diskrétně měním jeho osamělost ve své mateřství. A tak se lidé osvobozují od toho dědictví, kterým je nejpodivnější pospolnost – pospolnost osamělosti. Osvobozuje se od ní i Adam. Pomáhám mu vymanit se z kruhu, který ho obepíná.

Nemyslete si, že jsem pro něho inspirací. Na to jsem příliš prostá a příliš unavená. Jsem unavená lidmi jinak než on. Adam nevidí mou krásu a možná ani neví, kdo jsem. Vstoupila jsem do jeho příběhu bez povšimnutí. Z mnoha služebníků dějin jsem služkou nejtíšší. Ani já nejsem světlem těch, které osvětluji – spíše stínem, v němž odpočívají. Matka má být stínem pro své děti. Otec ví, že je v nich: chce v nich být a ověřuje si v nich sebe. Já naproti tomu nevím, zda v nich jsem – cítím jen, že jsou ve mně. A tak se má nepřítomnost změnit v přítomnost Adama, a jeho nepřítomnost v moji přítomnost. Každý jsme přítomni a nepřítomni úplně jinak. Kdyby Adam o mně věděl všechno, kdyby o mně znal celou pravdu, přestal by vézet v osamělosti a poznal by v sobě rysy Miláčka, které se snaží zakrýt.

Když rodím děti – jsou to i jeho děti, nejen moje – vracím mu tím alespoň stín otcovství, se kterým on se od začátku loučí, ale nemůže se s ním úplně rozloučit. A já setrvávám v tom stínu, přestože mě Adam nevidí, přestože nic nemiluje. Někdy se se mnou setká a vyptává se na bolesti rození. Ale když mu odpovídám, vrtí hlavou: naše pravdy se nemohou setkat. Nejsem vyvolenou toho, kterého miluji, jsem jen matkou.

(Prostor s Matkou v horní části se postupně vyjasňuje. Je vidět hloučky lidí stejně jako při Adamově monologu.)

Lidi, kteří odešli, kteří padli v tolika bojích – život je přece plný bojů – jsem porodila znovu. Jsem jejich stínem, nejsou totiž navenek krásní, potřebují si odpočinout. Nevím, jak je možné, že ty lidi zevnitř naplňuji jasem. Vlastně to vím, u mě vědět znamená věřit. Věřit také znamená vědět, ale ve svém nejcitelnějším bodě už to není vědění, nýbrž očekávání. A to je ten jediný jas, jaký dokážu vytvořit. Ten jas přenáším do lidí, kteří se ze mě rodí. Je to skutečný vnitřní jas spojený s vnější únavou.

Z únavy, která naplňuje život, rodím lidi – a stejně tak ze světla, jež pociťuji v nitru. Nerodím je tělesně jako žena, i když mé utrpení při tom není menší. Je jiné: je totiž nesmírně těžké spojovat únavu s jasem, jas s únavou. Ach, Adame! Proč on tímto utrpením pohrdá? Proč nevěří v jas, který tak úzce souvisí s únavou, a stále volí samotu? Lidé, kteří se rodí z něho, nosí v sobě tmu. Na nic nečekají. Jsem druhým pólem Adamovy osamělosti. Stále musím přiodívat jeho dítky jasem, neboť jsou uvnitř nahá. Navenek se odívají obrovským bohatstvím tvaru a svých vlastních děl – ale uvnitř jsou nahá. Zbývá jim jen hanba. A tak utíkají a volají: „Schoval jsem se, protože jsem nahý!“

Znám tolik žen, které rodí v bolestech. Mateřství je u lidí poznamenáno bolestí. Bolestí platí člověk za radost bytí. Když se narodí dítě, je nahé. Když se z porodních bolestí zvedne jeho matka, zanesse ho do koupele, aby po malém tělíčku stekla voda a osvěžila ho. Já sdílím starosti všech matek a chci zanést

do koupele každé dítě na této zemi. Musíme ho omýt vodou, aby bylo vždycky svěží, musíme ho zevnitř přiodít tím jasem, který ho zbaví hanby existence. Prosím vás, matky, abyste mi pomohly v mém mateřství.

(Z různých skupin vycházejí ženy a přistupují k Matce, která to, co říká, adresuje Neviditelnému Dítěti ve Svém Náručí.)

Už vím, maličký, že žiješ, protože střídavě pláčeš a směješ se. Ale ještě nevím, že se tvůj pláč a smích ozývá v celém vesmíru. Chci tě ušetřit hanby za to, že žiješ, maličký, a proto říkám: „Pojmi do sebe ten jas, který tě provede Adamovou osamělostí a dovede k Otci.“ To je současně chvíle mého rození. Chvíle, kdy se stávám Matkou.

2. Vyzařování a odumírání

ADAM

I když jsem stále daleko od tebe, jsem ti přesto velice nablízku. Poslouchej mě tedy tak, jako poslouchám já tebe:

S obdivem hledím na Miláčka, a přesto se v něho nedokážu proměnit. Jsem tak plný lidského obsahu! On je živý protiklad jakékoli osamělosti. Kdybych se do Něho uměl převtělít, kdybych v Něm uměl bydlet, dostal bych ze sebe tu lásku, které jsem plný. Právě láska odhaluje v Synovi Otce. On tolik usiluje o každého člověka – jako o největší poklad, jako milující o milovanou...

MATKA

Kdykoli se rodí dítě, vždy znovu nacházím tebe, Adame. V těch chvílích se rodiš ty sám a já ti jdu vstříc s jasem, se světlem, které chci ve tvém nitru rozžehnout. Docházím k tobě tiše, diskrétně – tak, že mé kroky neslyšíš – a pokaždé ti říkám: „Adame, přijmi paprsky otcovství, Adame, staň se dítětem.“ Ty mlčíš. Neslyšíš můj hlas nebo ho spíš nechceš slyšet. Považuješ mě za dotěrnou. Někdy bys mě nejraději odehnal, přestože k tobě vždycky přicházím s láskou. Miluji tě v každém novorození a v něm беру do náruče tebe samého. Stal ses znovu dítětem, neboť já jsem nablízku. Vyzařování otcovství mnou prochází, působí skrze mé mateřství. Ty, který jsi ztratil jasný pohled Otce, ty, který v každém novorození, znovu volíš samotu, se však se mnou musíš smířit. Jsem blízko, jsem všude. Sama nevím, jak je to možné, ale je tomu tak. Souvisím s narozením každého člověka a díky tomu se neustále setkávám s tebou. A pokaždé ti musím odporovat. Ó, Adame, jak mě unavuješ! Ano, únava je mírou naší lásky – a díky trpělivosti se zmocňujeme našich duší. Sám se asi divíš tomu, že tak citlivě reaguji na každý pokyn tvého rodu. Nediv se tomu, Adame.

Jak je možné, že v tobě vidím otce, přestože otcovství odmítáš? Že v tobě vidím dítě, přestože jím být nechceš? Bojím se, že přicházím vždycky, když uslyším hlas Miláčka, ale ty mě nikdy nevoláš. Přesto ten hlas slyším. Přibližuje mě k tobě, přestože jím nemluvíš. Tak velice chceš být sám, že slovo „sestro“ i slovo „milá“ jsou tvým rtům cizí. A přece jsem tvou Milou. Stále v tobě bdím nad tichým plynutím života, stále se k němu skláním: mou podstatou je život, který ti dávám, přestože ho od tebe nedostávám. A ty to víš.

Ty víš, že tam, kde je život, musí být milenka a matka. Já jí jsem. To se do tebe nevejde, ale ty se do toho vejít musíš. Můj malý, maličký synáčku, který jsi současně mým otcem: láska tě neustále

přerůstá, ale nikdy neopouští. Nechceš být Miláčkem, ale já k tobě mluvím slovy milenky. Nechceš být dítětem, ale já tě stále rodím, nechceš být otcem, protože volíš svou samotou, ale já přicházím, abych ti ji vzala. Láska, která přerůstá, se nemůže odtrhnout od své půdy. Půdou naší lásky je každý člověk. Ale Cestou a Pramenem je Otec.

Soustřeďuji v sobě VYZAŘOVÁNÍ OTCOVSTVÍ – i odumírání otcovství:

Když se rodí dítě, ty se v něm rodiš znovu – a já se raduji z tvého narození. Ale současně – Adame, Adame! – současně toužím, abys v tom dítěti odumřel. Toužím po tvé smrti – a touto touhou zabíjím sám začátek života. Ty mi to máš za zlé, a proto nemůžeš mou lásku k tobě pochopit. Je to láska, která tě přerůstá, a já se právě s tou láskou k tobě stále vracím: k tobě a tvým dětem se vracím se smrtí Miláčka.

Ty se jí bráníš.

Můj Miláček nechce zůstat ve své smrti sám!

ADAM

To všechno vím. Ale stačí vědět? Osamělost volím proto, abych zůstal sám sebou a nebyl nikým víc. Z toho se tvoří můj svět.

Zůstávám skutečně sám sebou?

Kolem se neustále tvoří náš svět – můj svět, který je náš – a náš svět, který je můj. Ten svět se vyvíjí a současně se rozpadá. Chybí mu to, co do hloubi stmeluje – zato je v něm má osamělost. Což není nutno počítat s možností, že se náš svět úplně rozpadne?

MATKA

Vyzařování Otcovství a odumírání otcovství se soustřeďuje ve Mně: ve mně představují jednotu.

(Vztahuje ruce, jako by brala do náruče Neviditelné Dítě a nesla je vpřed.)

„Kdo je to dítě?“

(V rukou lidí, kteří stojí kolem, se rozsvěcují svíčky: je to družina Matky a Milenky – nebo dětí Adamových?)

ADAM

(Dívá se na to všechno, ale mluví tak, jako by se vůbec nezúčastnil toho, co se odehrává před jeho očima, a jako by se nad hlavou Matky a její družiny chtěl dohovorit s Otcem:)

Ano, nakonec se může stát, že Ty náš svět odstrčíš. Necháš ho úplně rozsypat – kolem nás, a především v nás. A pak se ukáže, že zůstáváš celý jen v Synovi a On zase v Tobě – a celý i s Ním ve Vaší lásce. Otec a Miláček. A všechno ostatní pak bude nepodstatné a malicherné – až na tu jedinou věc: až na otce, dítě a lásku.

A my potom s pohledem upřeným na ty nejprostší věci řekneme: Cožpak to nebylo čitelné už dávno? Cožpak to odjakživa netkvělo v jádru všeho, co existuje?

(*Ta poslední slova říká tak, jako by je adresoval lidem, kteří stojí kolem něho. SBOR ta slova po něm skutečně opakuje.*)

Cožpak to nebylo čitelné už dávno?

Cožpak to odjakživa netkvělo v jádru všeho, co existuje?

(*Chvilé mlčení. Náhle je přeruší hlas MATKY:*)

Mýlíš se, Adame! Všichni se mýlíte!

Ve mně přetrvá dědictví všech lidí převtělené do smrti Miláčka.

Karol Wojtyła: VYZAŘOVÁNÍ OTCOVSTVÍ. Mystérium Svatého Otce Jana Pavla II. Přeložila Helena Stachová z polského originálu *Promieniowanie ojcowstwa*. Vydala Scéna ve spolupráci s nakladatelstvím Euroforum r. 1990. Tisk Videopress Rudná. ISSN 39-5386. Původní cena 14 Kčs.

Jako e-knihu vydalo pak nakladatelství Quadrom v r. 2023 s ISBN 978-80-906696-7-3. 20 s.

Milovice / Roquetas de Mar © 2019 (2023) – Autor přepisu Jiří Zygma (Matteo Difumato)

Text uvedla na jevišti poprvé v českém provedení divadelní *Společnost doktora Krávy v Klášteře Broumov* r. 2019 (r. 2020 poté reprízy k oslavě 100 let od autorova narození).

“První české jevištní uvedení mystéria *Karola Wojtyly – Vyzářování otcovství (Promieniowanie ojcostwa)*, které bylo napsáno na počátku 60. let minulého století. K překvapivému veřejnému odhalení autora došlo až když byl papežem, hra byla otištěna v roce 1979 v časopise *Znak* pod autorským pseudonymem *Stanislaw Andrzej Gruda*.

Dle kritiků se jedná o nejlepší a také nejobtížnější dramatický text papeže *Jana Pavla II.*, který ve svém mládí byl aktivním talentovaným divadelníkem, hercem a dramatikem. Již jako biskup napsal několik her, které věnoval „svému“ *Rapsodickému divadlu*, ve kterém dříve aktivně působil. Filozoficky laděné drama o podstatě bytí a lidského duchovního zrození, otcovství a mateřství se svým obsahem dotýká stále diskutovaných antropologických a genderových témat. Dnešnímu čtenáři se může jevit jako zdánlivě neinscenovatelná, přesto se v zahraničí opakovaně vrací na jeviště.

Touto inscenací navazuje režisér *Petr Lanta* na první české uvedení *Wojtylovy* hry *Před zlatnickým krámem* (2007) v pražském *Divadle v Dlouhé*, které bylo oceněno jako *Projekt roku* na festivalu *Next Wave*.” (z internetových stránek jmenovaného divadelního spolku)

Obálku knihy pak tvoří plakát ke stejnojmenné inscenaci zmiňovaného spolku z r. 2020.

www.quadrom.eu